

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa K. R.
przeciwko [...] Bank [...] Spółce Akcyjnej w W.
o odszkodowanie, odprawę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 16 lipca 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 5 czerwca 2014 r., sygn. akt XXI Pa 677/13,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powódka K. R. wniosła o zasądzenie od pozwanego pracodawcy [...] Banku [...] S.A. w W. (obecnie: [...] Bank [...] S.A. w W.) kwoty 60.000 zł z ustawowymi odsetkami tytułem odszkodowania za nieuzasadnione i naruszające przepisy prawa pracy wypowiedzenie umowy o pracę, kwoty 20.790 zł tytułem odprawy z uwagi na dokonanie wypowiedzenia umowy o pracę z przyczyn, które nie dotyczyły powódki oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 20 maja 2013 r. Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie zasądził od strony

pozwanej na rzecz powódki kwotę 60.000 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 7 maja 2011 r. do dnia zapłaty; w pozostałym zakresie oddalił powództwo; zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.037,70 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz wyrokowi w punkcie I nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 20.000 zł.

Po rozpoznaniu apelacji strony pozwanej wyrokiem z dnia 5 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy w Warszawie: zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że oddalił powództwo o odszkodowanie oraz w punkcie III w ten sposób, że zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 1.860 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 1.); zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 20.000 zł tytułem zwrotu spełnionego świadczenia (pkt 2.); zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 3.060 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej (pkt 3.).

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego powódka zaskarżyła skargą kasacyjną; skargę oparto na pierwszej podstawie kasacyjnej określonej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) wskazano na przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Wskazano, że: „Istotne zagadnienie prawne sprowadza się do tego, czy w świetle konieczności podania prawdziwej, precyzyjnej i rzeczywistej przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę jest prawidłowe podanie ogólnej przyczyny „utrata zaufania” i uzupełnienie tej przyczyny nieostryimi sformułowaniami „nieprzestrzeganie procedur, instrukcji i zarządzeń”; „istotne jest również wyjaśnienie, czy przyczyna wypowiedzenia podana w piśmie wypowiedzającym umowę o pracę może być precyzowana na etapie postępowania sądowego, a także jak powinna być w dokumencie wypowiedzenia precyzowana „utrata zaufania”, by uniknąć zasadnego zarzutu braku dokładności w formułowaniu przyczyny”. „Istnieje zatem konieczność rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego polegającego na sposobie formułowania przyczyny wypowiedzenia zgodnie z wymogami art. 30 § 4 k.p.”.

Uzasadniając przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wskazano na potrzebę „dokonania wykładni art. 30 § 4 k.p. i odpowiedzi na pytanie jaki powinien być stopień sprecyzowania przyczyny wypowiedzenia, by można zasadnie mówić o prawidłowości przyczyny”. „Wykładni wymaga również art. 30 § 4 k.p. w tym kontekście, jak powinny postępować Sądy w wypadkach granicznych, gdy przyczyna wypowiedzenia jest dobrana dowolnie, czy powinny dbać o interes pracownika, czy też o interes pracodawcy i w tym zakresie pomocne byłoby sformułowanie przez Sąd Najwyższy wskazówek interpretacyjnych. Kolejnym argumentem przemawiającym za koniecznością przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jest fakt, że „utrata zaufania” jest klauzulą nader często stosowaną w praktyce przez pracodawców rozwiązujących umowy o pracę na czas nieokreślony. Niezwykle przydatne byłyby w tym kontekście uwagi i objaśnienia Sądu Najwyższego dotyczące prawidłowego określenia tej przyczyny, a nade wszystko określenia granic w jakich może ona być uzupełniana i sposobu podania uzasadnienia wypowiedzenia umowy o pracę”.

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej uzasadniono twierdzeniem, że: „Już pobieżna analiza akt sprawy powoduje, że trzeba dojść do wniosku, że pracodawca poparty przez Sąd II instancji zastosował w sposób zupełnie nieuprawniony odpowiedzialność zbiorową w sytuacji, gdy powódka zrobiła co w jej mocy by wyjaśnić przestępcze działania jednej z podwładnych (p. B.). Pracodawca uczynił z powódki w pewien sposób osobę współwinną nielegalnego procederu dokonywanego przez jedną z pracownic i na takie stanowisko nie może być zgody. Sądy powszechne mają przecież sprawować wymiar sprawiedliwości i nawet bez zagłębiania się w jurydyczny aspekt sprawy jest oczywiste, że wyrok Sądu II instancji w sposób zupełnie nieuprawniony powiązał powódkę z nieprawidłowościami do jakich rzekomo miało dochodzić w kierowanym przez nią oddziale pozwanego banku. Tymczasem pomimo zeznań w sprawie kilkunastu świadków potwierdzono tylko jeden przypadek nieprawidłowości w zakresie wypłaty gotówki i to taki, któremu powódka nie mogła żadną miarą zapobiec. Sąd II instancji pominął zupełnie fakt, że zarzuty pracodawcy wobec powódki nie zostały udowodnione, jak również pominął fakt, że zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą SN, to na pracodawcy ciążyły w tym zakresie obowiązki nakazujące mu

udowodnienie, że przyczyna wypowiedzenia rzeczywiście istniała i była uzasadniona. Pracodawca nie przeprowadził żadnych dowodów w tym zakresie usiłując przerzucić ciężar dowodu na powódkę, co Sąd II instancji bezwiednie przyjął, opierając się nie na analizie całokształtu materiału dowodowego ale na ferowaniu zasady odpowiedzialności zbiorowej, która w polskim porządku prawnym nie funkcjonuje i jest sprzeczna z zasadami państwa prawa i Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o: 1. wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej powódki do rozpoznania; 2. oddalenie skargi kasacyjnej w całości w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania; 3. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powódki nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi

kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Uwzględniając przedstawione wyżej założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że w przedstawionych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – zacytowanych wyżej kwestiach – nie ma argumentacji, która przekonywałaby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przede wszystkim razi ogólnikowość postawionych w uzasadnieniu wniosku pytań. Autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej ogranicza się tylko do sygnalizacji problemów; nie precyzuje ich, a przede wszystkim nie uwzględnia w konstrukcji swoich „zagadnień” stanowiska zaskarżonego wyroku w zakresie analizy interpretacyjnej między innymi przepisu art. 30 § 4 k.p. – uwzględniającej orzecznictwo Sądu Najwyższego w zakresie omawianej kwestii – szeroko przedstawionej w uzasadnieniu zaskarżonego rozpatrywaną skargą kasacyjną wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie.

Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że

występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08, LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618).

Chociaż autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej powołuje się na potrzebę wykładni przepisu art. 30 § 4 k.p. to swoje twierdzenia w tym zakresie ogranicza tylko do deklaracji o potrzebie dokonania wykładni wskazanego przepisu prawa w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Brakuje odpowiedniej juretrycznej argumentacji, wykazującej, że w sprawie rzeczywiście istnieje potrzeba wykładni powołanego we wniosku przepisu prawa. Autor skargi nie przedstawił też rozbieżności w orzecznictwie sądowym dotyczących art. 30 § 4 k.p.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Chodzi tu o wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364). W niniejszej sprawie stan taki nie występuje. Przede wszystkim zasadnicza wadliwość uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w zakresie próby wykazania przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. polega na braku powiązania przedstawionych kwestii z przepisem (przepisami) prawa; brakuje odpowiedniej juretrycznej argumentacji wykazującej, że

skarga kasacyjna jest rzeczywiście oczywiście uzasadniona w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Na koniec trzeba podkreślić, że uzasadnienie wniosku w swojej konstrukcji w ogóle nie uwzględnia zasadniczego ustalenia zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, zgodnie z którym powódka zajmowała stanowisko kierownicze w strukturach pracodawcy. Pracodawca powierzając pracownikowi funkcję kierowniczą oczekuje szczególnego zaangażowania w wykonywanie swoich obowiązków, jak również szczególnej troski i staranności o interesy pracodawcy. Powódka mając świadomość stwierdzanych nieprawidłowości nie podejmowała stosownych działań mających na celu ich usunięcie i zapobieżenie im w przyszłości. Zaniechanie takie jest wystarczające do uznania, że powódka naruszyła swoje podstawowe obowiązki, które może uzasadniać utratę zaufania stanowiącą przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.); rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2 niniejszego postanowienia ma swoją podstawę w art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 461).